

Slutrapport för projektet

Hur påverkas ungnöt av övernattnig på slakteriet?

Populärvetenskaplig sammanfattning

En ökande andel slaktdjur övernattar på slakteriet före slakt. Samtidigt finns det en uppfattning hos många nötköttsproducenter i Sverige om att ungnöt som övernattar på slakteriet har en lägre slaktvikt än djur som slaktas på ankomstdagen. Om det är så generellt, betyder det att producenterna får ut mindre pengar för djur som övernattar än för de som slaktas på ankomstdagen. Övernattning medför således både sämre lönsamhet för uppfödaren och ett sämre utnyttjande av resurser för slakterierna eftersom man får ut mindre kött per djur. Syftet med studien var att ta reda på hur djur som övernattat på slakteriet får en lägre slaktvikt än om de slaktas på ankomstdagen.

Data har insamlats från såväl slaktungnöt från Götala nöt- och lammköttscentrum, SLUs försöksgård utanför Skara, som från en kommersiell gård med slaktnöt, där drygt hälften av djuren har övernattats före slakt och hälften har slaktats på ankomstdagen. Resultaten visar att när djurens slaktvikt jämförs med levandevikten före transport från gården, minskar slaktutbytet (slaktvikt/levandevikt x 100) för ungnöt som övernattar. Ett slaktungnöt som skulle ha vägt 300 kg slaktad på ankomstdagen väger således endast lite drygt 290 kg slaktad efter övernattnig.

Resultat

I studien ingick totalt 451 nötkreatur, varav 307 tjurar och 144 stutar (se Tabell 1). Av dessa övernattade lite drygt 63 % på slakteriet. Vidare så kommer 212 av djuren från en kommersiell gård och 239 från Götala nöt- och lammköttscentrum, SLUs försöksgård utanför Skara. Det var ingen skillnad i levande vikt innan slakt mellan de djur som övernattat och de som slaktats på ankomstdagen, vilket visar att grupperna är jämbördiga. Däremot var slaktvikten signifikant högre för de djur som slaktats på ankomstdagen vilket också ledde till ett signifikant högre slaktutbyte för dessa djur jämfört med de djur som stått övernatt på slakteriet (Tabell 1). Tittar vi på alla djur fick de djur som slaktats på ankomstdagen en signifikant högre klassning vad gäller form, tittar vi däremot på tjurar och stutar var för sig så finns inga skillnader vare sig på form- eller fettklass. För tjurar ledde således övernattnig till ett slaktutbyte som var 1,1 % lägre och för stutar ett slaktutbyte som var 1,4 % lägre jämfört med om de inte övernattat. Värt att notera är att även om djuren transporterats olika långt innan slakt så slaktades djuren från den kommersiella gården på två olika slakterier men det var ingen skillnad i slaktutbyte mellan de olika slakterierna.

Under 2015 slaktades totalt 405 698 storboskap. Om 60 % av dessa övernattar på slakteriet så resulterar det i 243 419 individer. I medeltal vägde djuren i denna studie 629 kg i levandevikt och en förlust i slaktvikt med 1,1 % är då lika med 7 kg. Detta ger oss en förslut i slaktvikt på 1 703 933 kg vilket motsvarar 59 637 655 kr (baserat på ett avräkningspris på 35 kr/kg). Detta visar att övernattnig på slakteri kan leda till stora förluster, både i köttråvara och i pengar, och att det är värt att fortsätta undersöka problemet.

Tabell 1. Levandevikt, slaktvikt, slaktutbyte, form- och fettklass för alla ingående djur samt för tjurar och stutar var för sig. Standardavvikelse inom parentes.

	Ej övernattnig	Övernattnig	Signifikanser ¹
<i>Alla ungnöt</i>			
Antal	164	287	
Levandevikt (kg)	629.6 (50.0)	628.0 (41.6)	n.s.
Slaktvikt (kg)	327.1 (35.8)	317.7 (28.3)	***
Slaktutbyte (%)	51.9 (2.3)	50.5 (2.3)	***
Formklass ²	6.1 (2.3)	5.4 (2.1)	***
Fettklass ³	8,1 (1.2)	7,9 (1.5)	n.s.
<i>Tjurar</i>			
Antal	120	187	
Levandevikt (kg)	584.8 (52,9)	583.0 (42,3)	n.s.
Slaktvikt (kg)	297.8 (39,5)	290.3 (31,3)	**
Slaktutbyte (%)	52.7 (2,4)	51.6 (2,4)	***
Formklass ²	5.7 (1,6)	5.5 (1,4)	n.s.
Fettklass ³	6.6 (1,2)	6.6 (1,3)	n.s.
<i>Stutar</i>			
Antal	44	100	
Levandevikt (kg)	645.9 (41,4)	635.8 (40,4)	n.s.
Slaktvikt (kg)	335.4 (22,9)	320.3 (21,5)	*
Slaktutbyte (%)	51.8 (1,8)	50.4 (1,8)	**
Formklass ²	6.5 (1,0)	6.5 (1,0)	n.s.
Fettklass ³	8.7 (0,9)	8.4 (1,2)	n.s.

¹NS, Icke signifikant vid $p \geq 0.05$; *, signifikant vid $p < 0.05$; **, signifikant vid $p < 0.01$; *** signifikant vid $p < 0.001$

² Enligt EUROPE-systemet där 1=P-, 2=P, 3=P+, 4=O-, 5=O, 6=O+; 7=R-, 8=R, 9=R+, 10=U-, 11=U, 12=U+, 13=E-, 14=E and 15=E+.

³ Enligt EUROPE-systemet där 1=1-, 2=1, 3=1+, 4=2-, 5=2, 6=2+; 7=3-, 8=3, 9=3+, 10=4-, 11=4, 12=4+, 13=5-, 14=5 and 15=5+.

Projektet har i stort sett förlöpt som planerat men på grund av arbetsanhopning under 2015 fick projekttiden förlängas med ett år. Värt att nämnas är också att i den ursprungliga ansökan som skickades in var medlen från Stina Werners fond tänkt som delfinansiering i ett större projekt som också inkluderade lamm. På grund av avslag från andra finansiärer fick dock projektet krympas avsevärt och endast beröra nötkreatur (kommunicerat med Stina Werner fond innan projektet startade). Senare fick vi dock ett mindre anslag för att även kunna samla in data på lamm. Även om resultaten inte var lika entydiga som för nötkreaturen kunde vi där konstatera att också lammen påverkas av att övernatta på slakteriet.

Kommunikation

Projektet har hittills presenterats enligt följande:

Muntliga föredrag:

- Framtidens utmaningar och möjligheter – är du redo för dem?, Skövde 2015-09-25
- Arbetsseminarium med fokus på framtida forskning och utveckling inom mjölk, nötk- och lammköttproduktion, Rådde 2015-12-02

- I diskussion vid KRAVs workshop om regeln för övernattning på slakteri, Stockholm 2016-05-02

I samband med studiebesök:

- Skaraborgs agronomklubb, Götala 2015-03-11
- Gotländska nöt- och lammköttproducenter, Ultuna 2016-03-17
- Gård och Djurhälsan, Götala 2016-06-03

Planerade presentationer:

- Muntligt föredrag Gård & Djurhälsans Nötköttseminarium 2017, Skövde 2017-01-19/20
- Projektet ingår också i examensarbete som förväntas blir klart under våren.
- Resultaten kommer ingå i en vetenskaplig artikel.

Ekonomisk rapport

Sökt belopp från Stina Werners Fond	200 000
Lön inkl. sociala avgifter	129 000
Lokalkostnader	12 000
OH	59 000
Totala kostnader	200 000